

K R O N I K A P Z K O

1 9 9 0

Kronikarz: Stanisław Zahradnik

Zahradnik

W S T Ę P

Zapoczątkowany pod koniec 1989 roku proces demokratyzacji w Czechosłowacji w 1990 roku nabierał na szybkosci.

W równej mierze dotyczyło to polskiego społeczeństwa zaolziańskiego i PZKO w nim. Należało z jednej strony usunąć wszystko to, co w ciągu 40-letnich rządów komunistycznych zniekształciło, wypaczyło, uniemożliwiało pełny i swobodny rozwój ludu polskiego w Czechosłowacji, a ściślej na Zaolziu, z drugiej strony wytwarzać takie instrumenty, które umożliwiałyby przeprowadzenie tych zmian.

Nas przede wszystkim interesuje sprawa PZKO, w jaki sposób znalazła sobie miejsce w nowej sytuacji społeczno-politycznej, w narastającej polaryzacji poglądów na sprawy bytowe Polaków w Czechosłowacji. Należało zdecydować o dalszej drodze PZKO w nowych warunkach, wytyczyć kierunki działania i wdrażać wszystkie podjęte zmiany w codziennych konkretnych poczynaniach związkowych.

W styczniu 1990 "Głos Ludu" opublikował "Założenia programowe PZKO", które poddano konsultacji społecznej. Napisano w nich m.in.: "PZKO jako dotąd najlepiej zorganizowane stowarzyszenie polskiej mniejszości narodowej w Czechosłowacji będzie wspierać moralnie i w miarę możliwości materialnie wszelkie inicjatywy obywateli, mające na celu aktywizację polskiego społeczeństwa w Czechosłowacji. PZKO wspólnie z innymi polskimi organizacjami i stowarzyszeniami, w celu zachowania podmiotowości i obrony praw społeczeństwa polskiego w Czechosłowacji, pragnie dążyć do wytworzenia jego jednolitej reprezentacji wobec władz państwowych wszystkich szczebli. PZKO będzie tę reprezentację ze wszystkich sił popierać."

Jak z powyższego wynika, zgodnie z rozwijającą się sy-

tuacją polityczną PZKO wycofywał się z zamierzonej roli reprezentowania całego społeczeństwa polskiego, a zaczął się koncentrować na jemu właściwej działalności - kulturalno-oświatowej, nie pomijając swego wpływu na kształtowanie całości oblicza społeczno-politycznego ludu polskiego w Czechosłowacji.

W zapisie kronikarskim ZG PZKO za rok 1990 specjalną uwagę poświęcimy węzłowym wydarzeniom, kształtującym istotę Związku i decydującym o jego dalszej drodze. Były to przede wszystkim Nadzwyczajny Zjazd PZKO i Festiwal PZKO. Będą też odpowiednio potraktowane przejawy działalności Związku i inne zagadnienia aktualne.

NADZWYCAJNY (XVI) ZJAZD PZKO

Był to jeden z najważniejszych w dotychczasowych Zjazdów w dziejach PZKO. Zbierał się w trudnej chwili, kiedy miano zdecydować o dalszych losach Związku, o jego głównych kierunkach działania w nowych układach społeczno-politycznych w państwie i w społeczeństwie polskim.

Nadzwyczajny (XVI) Zjazd PZKO odbył się w niedzielę 25 marca 1990 w "Domu Przyjaźni" w Karwinie-Frysztacie. Rozpoczął go o godz. 8,00 występ chóru i orkiestry zespołu "Przyjaźń" pod batutą Józefa Wierzgonia, a zakończyło wspólne odśpiewanie "Roty" i przyjęcie uchwały o godz. 21,00 wieczorem, 23.229 członków PZKO (w tym 12.225 kobiet i 11.004 mężczyzn) reprezentowało na Zjeździe 408 delegatów (w tym 105 kobiet) z 95 Kół Miejskowych PZKO. Wśród zaproszonych gości znaleźli się przedstawiciele najwyższych władz państwowych Czechosłowacji i Polski, władz miejscowych, nowozałożonych organizacji polskich w Czechosłowacji, przedstawiciele innych mniejszości narodowych,

założyciele PZKO, dziennikarze czechosłowaccy i zagraniczni. Z wydelegowanych 446 delegatów było 38 nieobecnych, z tego 5 usprawiedliwionych. Komisja Mandatowa stwierdziła, że Nadzwyczajny Zjazd PZKO jest kompetentny do przeprowadzenia wyborów do władz związkowych oraz jest zdolny do podejmowania uchwał.

Zjazd, którego obrady prowadził członek Tymczasowego Prezydium, doc.dr Daniel Kadłubiec, uchwalił nowy statut PZKO i Program Działania Związku, wybrał 21-osobowe Prezydium oraz jego przewodniczącego Władysława Młynka, 7-osobową Komisję Rewizyjną i jej przewodniczącego inż.Jana Kubienę CSc. Wśród zatwierdzonych dokumentów zjazdowych były również wnioski wypływające z referatu o działalności Związku, przedstawionego przez dotychczasowego prezesa, inż.Romana Suchanka oraz Regulamin Komisji Rewizyjnej.

Zjazd zobowiązał nowo wybrane Prezydium do zrealizowania Festiwalu PZKO w dniach 26 i 27 maja 1990 w Karwinie, do realizacji wniosków Komisji Rehabilitacyjnej oraz do zgłoszenia akcesu do Rady Polaków. Tyle w skrócie, a teraz o najważniejszych zagadnieniach poruszanych przez Zjazd bardziej szczegółowo.

Był to Zjazd niezmiernie pracowity, delegaci przystępowali z pełną odpowiedzialnością do swych obowiązków. Przebiegał już w nowej atmosferze, bez dozoru partyjnego, respektujący w pełni zasady demokratyczne, już bez jednomyślności.

W y b o r y . Jednym z głównych zadań Zjazdu było wyłonienie nowych władz związkowych w myśl znowelizowanego już statutu PZKO. Wybory przebiegały w duchu zasad demokratycznych. Przy zestawianiu listy kandydatów można było zauważyć usuwanie się od ewentualnego wyboru zwolenników Forum Obywatelskiego, a to przez niewyrażenie zgody na kandydaturę (np.Danuta Branna). W głosowaniu udział wzięło 408 delegatów, ważnych głosów do Pre-

zydium było 388, do Komisji Rewizyjnej 394.

Do Prezydium ZG PZKO wybrano (według liczby uzyskanych głosów):

Daniel KADŁUBIEC	344
Władysław MŁYNEK	331
Bogusław RASZKA	327
Tadeusz GUZIUR	292
Stanisław GAWLIK	263
Oto JAWOREK	262
Tadeusz SIWEK	259
Józef WIERZGON	259
Roman SUCHANEK	258
Janusz CIESIELSKI	243
Stanisław ÓMIEL	230
Karol TOBOŁA	230
Grażyna RASZKA	223
Stanisław JEDZOK	220
Paweł ŁABOJ	218
Władysław MOLENDĄ	216
Józef TOBOŁA	216
Jan HUPKA	215
Jerzy CZAP	206
Tadeusz PUCHAŁA	202

Do Komisji Rewizyjnej ZG PZKO (według osiągniętych głosów) wybrano:

Henryk JONSZTA	387
Paweł PIETER	371
Jan KUBIENA	350
Władysław WALEK	344
Leon HERMAN	341
Jan PASZEK	312
Emil SZTABLA	300

Wyniki wyborów prezesów ZG PZKO i Komisji Rewizyjnej PZKO przy 313 głosujących delegatów:

Prezes ZG PZKO:	
Władysław MŁYNEK	126
Roman SUCHANEK	120

Janusz CIESIELSKI 45

Stanisław GAWLIK 21

Prezes Komisji Rewizyjnej PZKO:

Jan KUBIENA 135

Jan PASZEK 93

Leon HERMAN 42

Prezesem ZG PZKO wybrano więc Władysława MŁYNKA, prezesem Komisji Rewizyjnej PZKO Jana KUBIENĘ.

S t a t u t . Wniosek nowego statutu PZKO opublikowano w "Głosie Ludu" 10 marca 1990, poddając go pod konsultację społeczeństwu polskiemu i bazie członkowskiej. Do Komisji Statutowej wpłynęło 29 wniosków. Komisja wszystkie wnioski przeanalizowała i włączyła je do proponowanego wniosku statutu.

Komisję Statutową Tymczasowe Prezydium ZG PZKO zobowiązało do przedstawienia ostatecznej wersji statutu pod uchwałą Zjazdu.

Nowy statut, zatwierdzony przez Nadzwyczajny Zjazd PZKO składał się z Deklaracji Ideowej i 12 artykułów. Uwzględniał nową sytuację społeczno-polityczną w państwie i przysposabiał dalsze losy PZKO nowym warunkom. Wszystkie zmiany w stosunku do dotychczasowych statutów na płaszczyźnie ogólnej zawierała Deklaracja Ideowa, którą tutaj w całości przytoczymy:

"Polski Związek Kulturalno-Oświatowy w Czechosłowacji rozwija swoją działalność na terenie całej Czechosłowacji, dbając o rozwój polskiej mniejszości narodowej oraz obywateli polskich, mających stałe ^{miejsce} zamieszkania w Czechosłowacji, w nawiązaniu do tradycji i współczesnych wartości kultury polskiej. Działalność Związku kieruje się normami międzynarodowymi, określającymi prawa człowieka oraz specyficzne prawa mniejszości narodowych, zgodnymi z Konstytucją Czechosłowacji. Związek rozwija działalność

ność społeczną zwłaszcza w zakresie kultury i oświaty, prowadzi niezbędną działalność gospodarczą, zwłaszcza w sferze wydawniczej oraz wytwarzania zaplecza materialnego i fachowego dla pracy kulturalno-oświatowej. Działalność Związku oparta jest na zasadach patriotycznych i humanitarnych, respektujących różne światopoglądy i przekonania swoich członków. Związek popiera inne stowarzyszenia, mające na celu rozwój społeczeństwa polskiego w Czechosłowacji."

D y s k u s j a z j a z d o w a . Mnóstwo zagadnień i ich waga oraz ogólna atmosfera między uczestnikami, przejawiająca się w niejednolitych poglądach na dalsze losy PZKO w nowozaistniełej sytuacji wywoływały bogatą dyskusję. Pod tym względem - merytorycznym i liczby przyczynków - dyskusja zdecydowanie przewyższała dotychczasowe Zjazdy PZKO.

Warto podkreślić, że przebieg dyskusji i jej charakter był kulturalny, nacechowany u zdecydowanej większości występujących mówców powagą chwili i troską o przyszłość Związku. Większość przyczynków nie zakrywała potknięć, uchybień, niedociągnięć i błędnych kroków kierownictwa związkowego, lecz zarazem wskazywała na przyczyny tego zjawiska, spoczywające w ówczesnej "opiece" nad PZKO ze strony władz partyjnorządowych. Najbardziej charakterystycznie ujął to w swoim przyczynku zasłużony dla Związku, a zarazem pokrzywdzony przez niego, Jan Rusnok, który na zakończenie powiedział: "Pomimo, że także nam dobierano czołowych działaczy spośród zwolenników systemu komunistycznego, to jednak Związek jako całość zachował twarz, a co najważniejsze, działał zawsze jako całość dla dobra naszej grupy narodowej. Chwała za to przede wszystkim prostym działaczom szeregowym w Kołach i pozostałych podstawowych komórkach organizacyjnych."

R e h a b i l i t a c j a . Nie mniej ważnym zadaniem Zjazdu było ustosunkować się do Sprawozdania Komisji Rehabilitacyjnej przy ZG PZKO i jej końcowych wniosków. Ze sprawozdania Komisji, przedłożonego Zjazdowi wynikało:

Komisja Rehabilitacyjna została powołana do życia na Plenum ZG PZKO w dniu 9 XII 1989. Pracowała w składzie: Władysław Josiek - przewodniczący, Urszula Hudeczek, Józef Kazik, Bogdan Kiswa, Alicja Klimeś, Małgorzata Konkolska, Maria Mrózek, Gustaw Słowik, Stanisław Zahradnik. Komisja rozpatrywała jedynie sprawy osób dyskryminowanych przez PZKO w okresie lat 1969-1989. Rehabilitacji żądało 12 osób. Przedłożony Zjazdowi elaborat, opracowany przez Komisję Rehabilitacyjną, został przekonultowany z Prezydium ZG PZKO w dniu 13 III 1990.

W związku z dyskryminacją w latach 1969-1970 o rehabilitację zażądali Jan Rusnok, Adam W.Berger, w imieniu zmarłych Henryka Jasiczka, Tadeusza Siwka i Ernesta Sembola najbliższa rodzina. Komisja Rehabilitacyjna doszła do wniosku, iż pretensje koszkodowanych są jak najbardziej uzasadnione. Dyskryminacja była bezpodstawna. Należy się pełna rehabilitacja, a w wypadku H.Jasiczka, J.Rusnoka i E.Sembola przeproszenie na łamach miejscowej prasy polskiej. Kwestia W.A.Bergera tylko częściowo zahacza o PZKO.

Dyskryminacja z lat 1981-1983. W 1981 roku w wyniku zaistniałej sytuacji politycznej w Polsce na nacisk KO KPC w Ostrawie ZG PZKO ponownie rozpatrywał niektóre wypadki z lat 1968-1970, postanawiając rozwiązać stosunek służbowy z zatrudnionymi w swym aparacie, których w wyniku weryfikacji z przełomu lat 1969-1970 pozbawiono członkostwa w KPC. Chodziło o Władysława Sikorę, Wilhelma Przeczka, Kazimierza Ferfeckiego, Kazimietza Kaszpera, Jana Matulę. Komisja stwierdza, że dyskrymina-

cja była bez podstaw, tym bardziej, że K.Ferfecki, K.Kaszper, W.Przeczek i Wł.Sikora należeli do sumiennych pracowników ZG PZKO. Pełna rehabilitacja i przeproszenie na łamach miejscowej prasy polskiej. Współodpowiedzialność za dyskryminację ponoszą ówczesne władze PZKO na czele ze St.Kondziołką oraz grupa partyjna przy ZG PZKO na czele z Rudolfem Popiołkiem i grupa partyjna przy aparacie ZG PZKO na czele z Bogusławem Brannym, aczkolwiek decydujący głos posiadały okręgowe czynniki partyjne.

Dyskryminacja Alfreda Kołorza. Stwarzanie nierównych warunków do pracy różnych organizacji społecznych w Datyniach Dolnych na niekorzyść MK PZKO było powodem wystąpienia A.Kołorza pod adresem miejscowych władz w obronie datyńskich pezetkaowców. W wyniku jego konsekwentnej postawy Komitet Miejski KPC w Hawierzowie i Komitet Powiatowy KPC w Karwinie naciskały na przewodniczącego Komitetu Obwodowego PZKO, by A.Kołorz został wykluczony z Zarządu MK PZKO w Datyniach Dolnych. Zarząd MK PZKO w Datyniach Dolnych wspierał A.Kołorza i nie ugiął się ani pod naciskiem Prezydium PZKO. Wobec tego Prezydium ZG PZKO na zebraniu 26 III 1986 pozbawiło Kołorza funkcji członka Zarządu MK PZKO w Datyniach Dolnych z uzasadnieniem, że szkodzi interesom PZKO, wszystko wbrew statutowi PZKO. Komisja Rehabilitacyjna stwierdza, że dyskryminacja A.Kołorza była bez podstaw. Godziła nie tylko bezpośrednio w osobę A.Kołorza, ale spowodowała zahamowanie działalności MK PZKO w Datyniach Dolnych. Wnioskuje przeprowadzenie pełnej rehabilitacji moralnej.

Wnioski końcowe Komisji Rehabilitacyjnej stały się podstawą Uchwały Nadzwyczajnego Zjazdu PZKO o rehabilitacji, która brzmiała:

"1/ Zjazd proponuje pełną rehabilitację H.Jasiczka, J.Rusnoka,

- E.Sembola, W.Sikory, W.Przeczka, K.Ferfeckiego i A.Koźorza.
- 2/ Proponuje rehabilitację T.Siwka, J.Matuli i A.W.Bergera, w wypadku których dyskryminacja tylko częściowo zahaczała o PZKO.
 - 3/ Proponuje przeproszenie osób dyskryminowanych przez PZKO oraz opublikowanie sprawozdania Komisji Rehabilitacyjnej na łamach "Głosu Ludu" i "ZWROTU".
 - 4/ Zaleca rozpatrzyć nowym organom PZKO zasadność przyznanych niektórych dotychczasowych odznaczeń pezetkaowskich.
 - 5/ Z uwagi na pojawienie się w przyszłości konkretnych norm prawnych dotyczących odszkodowania dyskryminowanych, Komisja Rehabilitacyjna nie rozwiązuje swej działalności na Nadzwyczajnym Zjeździe PZKO.
 - 6/ Zjazd stwierdza, iż w warunkach dyktatu politycznego KPC osoby reprezentujące władzę centralną PZKO realizowały odgórnie narzucone i dyskryminujące innych postulaty. Prawie wszystkie osoby, którym zarzucano dyskryminację, aktywnie uczestniczyły w pracy PZKO.
 - 7/ Zjazd stwierdza, iż usunięcie z pracy pezetkaowskiej wielu wartościowych działaczy hamowało, w znaczny sposób dezorganizowało pracę w PZKO.
 - 8/ Zjazd stwierdza, iż w Kołach PZKO nie dochodziło do wypadków wzajemnej dyskryminacji. Tysiące uczciwych pezetkaowców zachowało swą postawę patriotyczną. Właśnie takie postawy pezetkaowców pozwoliły, że PZKO jako jedyny miejscowy polski związek w warunkach systemu totalitarnego, zachował autorytet wśród miejscowego społeczeństwa polskiego."

U c h w a ł a Z j a z d o w a . Ostatnim dokumentem uchwalonym przez Nadzwyczajny Zjazd PZKO była Uchwała. Obejmo-

wała wszystkie najważniejsze postanowienia Zjazdu i zobowiązywała odpowiednie organy wykonawcze PZKO do ich realizacji. Jej treścią było:

"Uchwała Nadzwyczajnego Zjazdu.

I. Zjazd zatwierdza:

1. Przedstawiony "Program Działania PZKO" z poprawkami.
2. Przedstawiony STATUT z poprawkami.
3. 21-osobowe PREZYDIUM ZG PZKO w osobach (już wymienionych).
4. Wybór prezesa ZG PZKO w osobie: Władysław MŁYNEK.
5. 7-osobową Komisję Rewizyjną ZG PZKO w osobach (już wymieniono).
6. Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej ZG PZKO w osobie Jana KUBIENY.
7. Regulamin Komisji Rewizyjnej ZG PZKO.

II. Zjazd zobowiązuje:

1. PREZYDIUM do zrealizowania FESTIWALU PZKO
2. PREZYDIUM do zrealizowania wniosków Komisji Rehabilitacyjnej.
3. Nowowybrane PREZYDIUM ZG do zgłoszenia pisemnego akcesu do Rady Polaków w Czechosłowacji.

III. Zjazd przyjmuje do wiadomości:

Referat o działalności PZKO."

Nadzwyczajny Zjazd PZKO stanął na wysokości zadania. Oceniał przeszłość, wyciągnął z niej odpowiednie wnioski i pomimo tendencji odśrodkowych, opierając się o zdrowe fundamenty Związku, wytyczył jego dalszą drogę, zachowując w zasadzie jego dotychczasowy charakter kulturalno-oświatowy.

FESTIWAL 1990 P Z K O

Sprawa urządzenia, czy też nie urządzania Festiwalu 1990 PZKO była wertowana na kilka zebraniach najwyższych organów

związkowych. Ostatecznie, zgodnie z uchwałą Nadzwyczajnego Zjazdu, zdecydowano FESTIWAL PZKO urządzić.

XVII z kolei FESTIWAL PZKO odbył się w dniach 26 i 27 maja 1990 w Karwinie z udziałem przeszło 12 tysięcy osób. Tym razem organizatorzy potraktowali go jako imprezę wspólną dla wszystkich Polaków i organizacji polskich w Czechosłowacji. Jedną z nich - Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej - była współorganizatorem młodzieżowej soboty, której główną atrakcją stanowił występ zespołu "Lady Pank" na stadionie zimowym, gdzie ^{wcześniej} miał miejsce występ PZKO-wskiego zespołu rockowego "Komtur". Zaś do południa w sobotę odbył się na frysztackim rynku młodzieżowy jarmark.

Festiwalową niedzielę rozpoczął w samo południe korowód zespołów tanecznych, śpiewaczych i młodzieży szkolnej. O godz. 14,00 hymn festiwalowy zagaikł program na stadionie zimowym. Po przemówieniach przewodniczącego ZG PZKO Wł. Młynka i gości, rozpoczęły się występy zespołów PZKO-wskich.

W amfiteatrze w Parku im. B. Němcovej wystąpił gość Festiwalu jugosłowiański zespół "Milija Čuslivič" i zespoły dziecięce. Punktem kulminacyjnym Festiwalu był dwugodzinny występ ZPiT "ŚLĄSK", po latach znowu pod kierownictwem Stanisława Hadyny.

Okazało się, że wcześniejsze obawy o powodzenie Festiwalu nie sprawdziły się, a urządzenie Festiwalu PZKO miało swoje uzasadnienie i zakończyło się pełnym sukcesem, zwłaszcza moralnym.

RADA POLAKÓW U PREZYDENTA

Z całego szeregu ważkich wydarzeń, akcji, w których ZG PZKO w ciągu roku 1990 uczestniczył, należy szerzej potraktować spotkanie kompletnej 9-osobowej Rady Polaków z prezydentem

Czechosłowacji, Václavem Havlem, w dniu 15 X 1990. Po raz pierwszy w ogóle delegacja Polaków z Zaolzia spotkała się z najwyższym przedstawicielem władz państwowych.

Przemówienie do p. Prezydenta wygłosił czołowy działacz PZKO a zarazem wiceprzewodniczący Rady Polaków, Jan Rusnok. Dla potomnych przytoczymy fragmenty z jego przemówienia:

"Szanowny Panie Prezydencie! (...) Żyjemy w tzw. Ostrawskim, w regionie, w którym się szczególnie ciężko oddychało za rządów totalitarnych. Ciężko się nam tu oddycha, w dosłownym tego słowa znaczeniu, także dziś.

Na przykład wynarodowianie naszej mniejszości, nazywane przez ideologów komunistycznych zlewaniem się różnojęzycznych strumyków do wspólnego czeskiego nurtu, zostało w tym regionie poparte specyficznymi formami industrializacji i urbanizacji. Całe miasta i wsie są po prostu podkopane, niszczone jest środowisko naturalne a ludzie są przemieszczani z rodowych domostw do bloków z wielkiej płyty, tzw. paneloków, gdzie się asymilują.

Obecnie stanowimy już rzeczywistą mniejszość i oczekujemy pomocy, żeby zatrzymać, albo przynajmniej zwolnić obecny smutny trend. Szczególnie widoczne jest to w naszym szkolnictwie: liczba uczniów w szkołach polskich obniżyła się z niespełna 9.000 w latach pięćdziesiątych do niewiele ponad 3.000 obecnie.

Pomocy i zrozumienia ze strony kierownictwa państwa potrzebujemy także przy wznawianiu działalności naszych organizacji narodowych, których mieliśmy przed wojną wiele dziesiątek, a po wojnie praktycznie jedną - PZKO. Szczególnie w sprawie odzyskania majątków byłych polskich organizacji, zabranych przez hitlerowskich okupantów, a potem, po lutym, przejętych przez państwo komunistyczne.

Mamy się również czym pochwalić. Jak na 50-tysięczną grupę ludzi jesteśmy wyjątkowo aktywni w zakresie kultury. Tylko w naszej największej organizacji - PZKO działa około 80 zespołów kulturalnych. Na dobrym poziomie jest także praca twórcza: około 15 naszych literatów i publicystów wydaje samodzielne książki. Liczna jest również nasza grupa plastyków. Jesteśmy szczególnie zainteresowani dobrymi stosunkami naszego państwa z Polską. Wszelkie ich komplikacje odczuwamy nie tylko w życiu narodowym, lecz i codziennym. Ciągłe ponosimy konsekwencje jednostronnego zamknięcia granicy z 6 XII 1981. Jesteśmy odcięci od rodzin, od przyjaciół i w ogóle od naszego pnia narodowego (...).

Szanowny Panie Prezydencie!

Znamy Pańskie propolskie sympatie. Ma Pan w Plsce przyjaciół, towarzyszy walki z ustrojami komunistycznymi w obu państwach, Słowian Zachodnich. Cieszy nas to i zobowiązuje. Nas przede wszystkim do lojalności i odpowiedzialnej pracy dla dobra naszego wspólnego państwa."

PRACA ORGANÓW WYBIERALNYCH P Z K O

PREZYDIUM ZG PZKO

W myśl uchwały z końca 1989 roku PREZYDIUM TYMCZASOWE zbierało się regularnie raz w tygodniu i do Nadzwyczajnego Zjazdu PZKO odbyło 10 zebrań. Tak częste spotkania były konieczne ze względu na piętrzące się sprawy aktualne, nie cierpiące zwłoki, a przede wszystkim w związku z przygotowaniem Nadzwyczajnego Zjazdu PZKO i Festiwalu PZKO.

Nowe PREZYDIUM ZG, wybrane przez Nadzwyczajny Zjazd PZKO miało do końca 1990 roku 17 zebrań. Oba PREZYDIA na swych zebraniach podjęły ogółem 197 uchwał.

Podane niżej ważniejsze punkty uchwał poszczególnych ze-

brań PREZYDIUM w tym okresie dadzą nam obraz zasięgu i zakresu omawianych spraw :

Uchwały Nr 1/90, 2 I 1990

- 2/1 Prezydium ZG (dalej tylko P ZG) powierzyło doc.D.Kadłuca, żeby wyjechał do Czeskiej Akademii Nauk w celu załatwienia placówki naukowej.
- 4/1 P ZG zaakceptowało rezygnację Wł.Orszulika z funkcji I sekretarza ZG PZKO z powodów zdrowotnych. Do czasu powołania nowego I sekretarza ZG PZKO - wg regulaminu obowiązki będzie pełnił E.Hyrnik - sekretarz WPO, z tym, protokół zdawczo-odbiorczy podpisze przewodniczący Związku inż.R.Suchanek.
- 6/1 P ZG zaakceptowało, iż grupa robocza w składzie E.Macura, S.Gawlik i J.Rusnok przestudiuje i przedstawi P ZG wniośki dotyczące nowej Konstytucji.

Uchwały Nr 2/90, 9 I 1990

- 1/2 P ZG zaakceptowało, by razem z Forum Obywatelskim powołać grupę roboczą, która by opracowała postulaty naszej grupy narodowej do rządu CSR.
- 3/2 P ZH zaakceptowało z poprawkami wnioski STATUTU PZKO oraz "ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE PZKO". Oba materiały powinny do końca tygodnia wyjść do wszystkich Kół PZKO, Zarządów Obwodowych, Komisji Rewizyjnej ZG PZKO oraz Sekcji.
- 7/2 P ZG zaakceptowało do funkcji I sekretarza ZG PZKO inż. Edwina Macurę.

Uchwały Nr 3/90, 16 I 1990

- 5/3 P ZG zaakceptowało, by w dniu 28 I 1990 bezpłatnie udostępnić salę w Klubie PZKO w Cz.Cieszynie na Zjazd SMP.

Uchwały Nr 4/90, 23 I 1990

- 2/4 Prezesi MK PZKO obecni na Konwencji Prezesów zdecydowali większością głosów, iż Festiwal PZKO odbędzie się 27 V 1990 w Karwinie (4 głosy przeciw, 8 wstrzymało się).
- 5/4 P ZG zaakceptowało delegację na Zjazd SMP w dniu 28 I 1990 w osobach R.Suchanek, S.Gawlik oraz B.Raszka.

Uchwały Nr 5/90, 30 I 1990

- 4/5 P ZG zaakceptowało zakup domu na ul. Kopernika w Cz. Cieszyńskie przez ZG PZKO do celów rozwijania działalności gospodarczej.
- 8/5 P ZG poleciło I sekretarzowi ZG PZKO wysłać list do CSEMADOKU i zaprosić przedstawicieli CSEMADOKU do nas.
- 9/5 P ZG zaakceptowało spotkanie (okrągły stół) między przedstawicielami SP FO i Prezydium 10 II 1990.

Uchwały Nr 6/90, 6 II 1990

- 2/6 P ZG zaakceptowało następujące konkursy:
Konkurs na wspomnienia absolwentów Gimnazjum Orłowskiego i Czeskokocieszyńskiego;
Konkurs dla szkół "Co wiesz o Polakach w Czechosłowacji".
- 3/6 P ZG zaakceptowało Statut Przedsiębiorstwa Usługowego "CONTACT" oraz mianowało P. Przeczka dyrektorem w/w przedsiębiorstwa.

Uchwały Nr 8/90, 20 II 1990

- 3/8 P ZG zaakceptowało program i przebieg Zjazdu Nadzwyczajnego PZKO.
- 6/8 P ZG zaakceptowało MK PZKO prowizję w wysokości 1 Kcs z każdego sprzedanego biletu wstępu á 15 Kcs na Festiwal PZKO 1990.
- 9/8 P ZG zaakceptowało zwolnienie ob. E. Hyrnika z funkcji kierownika WPO ~~ixzabawiającego~~(...) P ZG zaakceptowało do funkcji kierownika połączonych wydziałów - ekonomicznego i organizacyjnego - ob. mgr. Emila Sztableę.
- 11/8 P ZG zaakceptowało wyjazd do Pragi St. Gawlika oraz Wł. Smugały w celu zarejestrowania Ruchu "WSPÓLNOTA".

Uchwały Nr 9/90, 6 III 1990

- 7/9 P ZG zaakceptowało również telegram, który został wysłany do przewodn. Zgrom. Narodowego, Al. Dubćeka, w celu wstrzymania odwołania Karola Michalskiego z funkcji posła do Zgromadzenia Federalnego.
- 9/9 P ZG zaakceptowało upominek i kwiaty do 300 Kcs dla inż.

Edwina Macury z okazji jego Jubileusza 50-lecia urodzin.

Uchwały Nr 10/90, 13 III 1990

- 3/90 P ZG zaakceptowało zwolnienie z pracy (na umowę) z dniem 1 IV 1990 ob.Eug.Hyrnika.

Nowe, 21-osobowe PREZYDIUM ZG PZKO, wybrane na Nadzwyczajnym Zjeździe PZKO odbyło w okresie 27 III do końca 1990 roku 17 zebrań, na których podjęło następujące ważniejsze uchwały:

Uchwały Nr 1/90, 27 III 1990

- 2/1 P ZG zaakceptowało 2 wiceprezesów ZG PZKO: dla powiatu Karwina - doc.dr Daniel Kadłubiec, dla powiatu Frydek-Mistek inż.Roman Suchanek.
- 3/1 P ZG zaakceptowało o wypisaniu konkursu na stanowisko Kierownika Biura ZG PZKO.
- 9/1 P ZG zaakceptowało, że w Komitecie Okręgowym FN w Ostrawie z ramienia ZG PZKO pozostanie dr St.Gawlik; natomiast do Komitetów Powiatowych FN: w Karwinie zaakceptowano dr. J.Wierzgonia; we Frydku-Mistku inż.Grażynę Raszka.
- 14/1 P ZG oianowało swego rzecznika prasowego Tad.Siwka.
- Uchwały Nr 2/90, 10 IV 1990
- 5/2 P ZG zaakceptowało, żeby 3 V 1990 zaprosić do ZG PZKO poszkodowanych działaczy i artystów, ewent.ich najbliższych, gdzie przedstawiciele ZG (prezes, wiceprezesi, J.Ciesielski, K.Toboła) przekażą im akt rehabilitacji ich postaw działalności w poprzednim okresie władzy totalitarnej, która była przyczyną odsunięcia ich od życia publicznego. Chodzi konkretnie o: J.Rusnoka, Wł.Sikorę, W.Przeczek, K.Kaszpera, K.Ferfeckiego, J.Matulę, A.W.Bergera ~~oraz~~ oraz rodziny H.Jasiczka, T.Siwka, E.Sembola. Prezydium dalej zaakceptowało, żeby opublikować tekst przeprosin po spotkaniu z Komisją Rehabilitacyjną.
- 11/2 P ZG przyjęło do wiadomości kosztorys Festiwalu PZKO z przewidywaną stratą cca 60.400 Kcs.
- Uchwały Nr 3/90, 24 IV 1990
- 6/3 P ZG zaakceptowało umowę między Domem Narodowym w Cieszynie oraz ZG PZKO.

- 9/3 P ZG zaakceptowało, że powinno się przeprowadzić rozmowy z przedstawicielami kościołów katolickiego i ewangelickiego w sprawie Festiwalu PZKO.
Uchwały Nr 5/90, 22 V 1990
- 6/5 P ZG zaakceptowało rezygnację Pawła Żywczoka z funkcji kierownika TL "BAJKA".
- 8/5 P ZG przyjęło rezygnację Piotra Przeczka z funkcji dyrektora przedsiębiorstwa usługowego "CONTACT" i mianowało do tej funkcji inż. Stanisława Głaca.
Uchwały Nr 6/90, 5 VI, 1990
- 5/6 Prezydium zaakceptowało akces PZKO do Rady Polaków z dniem 5 VI 1990, dalej ZG zaproponowało do Rady Przedstawicieli przy Radzie Polaków: prezesa Wł. Młynka i Kierownika Baura - inż. Edwina Macurę, zaś do Komisji Rewizyjnej inż. Jana Kubienę, CSc.
Uchwały Nr 7/90, 14 VI 1990
- 2/7 P ZG powołało Radę Kultury, Oświaty i Nauki pod kierownictwem doc. Daniela Kadłubca oraz Radę Gospodarczo-Organizacyjną pod kierownictwem inż. Romana Suchanka.
- 4/7 P ZG po dyskusji i wniesieniu poprawek akceptuje umowę dotyczącą wynajęcia bufetu w Klubie PZKO na ul. Bożka w Czeskim Cieszynie, zawartą pomiędzy ZG PZKO i ob. Góreckim i Puśakiem na okres dwu lat (z 1/2 rocznym wymówieniem).
- 12/7 P ZG zaakceptowało dotacje dla następujących MK PZKO na I półrocze 1990: MK Kocobędz 10.000 Kcs, MK Gródek 10.000, MK Mosty k-Jabł. 25.000, MK Leszna Dolna 25.000, MK Olbrachcice 15.000, MK Cierlicko-Kościelec 15.000 Kcs.
Uchwały Nr 8/90, 5 VII 1990
- 3/8 P ZG uchwaliło utworzenie 3-osobowej grupy, która 14 VIII 1990 na zebraniu P ZG przedstawi materiał, będący stanowiskiem PZKO wobec wszelkich ataków na polską mniejszość narodową. W skład 3-osobowej grupy wchodzi: dr T. Siwek, inż. R. Suchanek oraz dr inż. St. Gawlik.

- 6/8 P ZG zaakceptowało uwolnienie 2 etatów dla nowopowstałych organizacji społecznych, pod warunkiem, że od 1 I 1991 obaj pracownicy ZG PZKO zostaną wypowiedzeni.

Uchwały Nr 10/90, 21 VIII 1990

- 12/10 P ZG zaakceptowało projekt znaczka członkowskiego na rok 1991.

Uchwały Nr 11/90, 18 IX 1990

- 6/10 P ZG poleca Kierownictwu Biura ZG zweryfikować istniejący wykaz prelekcji ZG i wysłać spisy do wszystkich MK PZKO (uzupełniony o propozycje z US).

- 11/10 P ZG akceptuje wyjazd przewodniczącego ZG PZKO, Wł. Młynka na Spotkanie Polonii z całego świata do Rzymu.

- 13/10 P ZG wyraża podziękowanie i uznanie Komitetowi Społecznemu przy redakcji ZWROT za zorganizowanie ZLOTU ZAOLZIAKÓW.

Uchwały Nr 12/90, 2 X 1990

- 12/12 P ZG zaakceptowało zakup kamery video.

Uchwały Nr 14/90, 23 XI 1990

- 9/14 P ZG poleca KB opracować informację dotyczącą pertraktacji odzyskania byłych majątków polskich.

- 10/14 P ZG poleca Radzie Gospodarczej, żeby opracowała zasady powstania Spółki Akcyjnej w celu odzyskania "PIASTA".

- 15/14 P ZG akceptuje, że z dniem 1 IV 1990 ZG PZKO został wydawcą "Głosu Ludu".

- 18/14 P ZG zaakceptowało wniosek, żeby doc. D. Kadłubcowi było przyznane odznaczenie MK CSR "Zasloužilý pracovník kultury" z okazji 25-lecia SF.

Uchwały Nr 15/90, 27 XI 1990

- 10/15 P ZG przyjęło do wiadomości informację o aktywnym udziale PZKO w Komisji Ministerialnej d/s Szkolnictwa Narodowościowego, która odbyła się 13-14 XI 1990 w Mariańskich Łaźniach.

- 12/15 P ZG upoważnia Biuro ZG do zamówienia i wydania zbioru opowiadań Kazimierza Jaworskiego "Granice" (500 egz., koszty cca 7 tys. Kcs).

16/15a P ZG uważa pracę z młodzieżą za zadanie priorytetowe, akceptuje przedłożone ogólne wnioski, poleca ich uzgodnienie z przewodniczącymi TNP, HPC, SMP i innymi organizacjami oraz poleca Kierownikowi Biura ZG ich dopracowanie, powielenie i przesłanie do MK PZKO.

Uchwały Nr 17/90, 30 XII 1990

3/17 P ZG akceptuje zwołanie następnego zebrania P ZG z przedstawicielami Rady Polaków w dniu 2 I 1991 o godz. 16,00 w budynku ZG PZKO w Czeskim Cieszynie oraz poleca ob. Wł. Młynkowi, inż. E. Macurze opracować i przedłożyć na tym zebraniu pisemne stanowisko do w/w problemu.

Ta ostatnia uchwała miała niezmiernie doniosłą wagę. Chodziło bowiem o wysokość i sposób przekazania dotacji państwowej na rok 1991. Ze względu na to, że zagadnienie to zostało załatwione na początku 1991 roku, będzie bardziej szczegółowo przedstawione w zapisie kronikarskim następnego roku.

KONWENT PREZESÓW

W myśl nowego statutu PZKO z 1990 roku KONWENT PREZESÓW jest organem doradczym i kontrolnym Prezydium ZG PZKO w okresie międzyzjazdowym. W jego skład wchodzi prezesi wszystkich samorządnych jednostek organizacyjnych PZKO lub ich upoważnieni zastępcy. Konwent omawia najważniejsze zadania Związku, kontroluje pracę Prezydium ZG PZKO, jest naturalnym łącznikiem z poszczególnymi samorządnymi jednostkami. Konwent Prezesów upoważniony jest również do nieudzielania votum zaufania członkowi Prezydium ZG PZKO.

W 1990 roku Konwent Prezesów odbył trzy zebrania, na których omawiał aktualne sprawy, podjął ogółem 7 uchwał.

KOMISJA REWIZYJNA

Komisja Rewizyjna działała w 7-osobowym składzie na czele z Janem Kubieną CSc.

Komisja czuwała nad prawidłową realizacją programu merytorycznego i finansowego. Swoje wnioski przedkładała na zebraniach Prezydium ZG PZKO. W 1990 roku, roku przemian, stabilizacji, Komisja Rewizyjna wykazywała potrzebną aktywność i spełniała oczekiwania bazy członkowskiej PZKO.

BIURO ZG PZKO

Uchwalony na Nadzwyczajnym Zjeździe program realizowania Biuro ZG.

Na podstawie wniosków Komisji Konkursowej został w tajnym głosowaniu na zebraniu Prezydium w dniu 8 V 1990 (uchwała nr 8/90) powołany na stanowisko Kierownika Biura inż. Edwin Macura. Funkcję objął 5 VI 1990. Do tego czasu obowiązki kierownika Biura pełnił Emil Sztabla. Po raz pierwszy od utworzenia Związku z Zarządem Głównym w 1950 roku funkcję dawniej I sekretarza, obecnie kierownika Biura ZG wybierano w prawdziwie demokratyczny sposób, bez kadrowania i nacisków partyjnych.

Struktura organizacyjna Biura ZG ustaliła się w następującej formie:

- Sekretariat Biura ZG PZKO
- Wydział Kultury, Oświaty i Nauk (WKON)
- Wydział Administracyjno-Organizacyjny (WOA)
- Wydział Ekonomiczno-Gospodarczy (WEG)
- Teatr Lalek "BAJKA" - profesjonalny teatr lalkowy
- "ZWROT" - Redakcja miesięcznika Kulturalno-Oświatowego.

W 1990 roku Biuro ZG, a zwłaszcza jego kierownik, wiele czasu poświęcili sprawom związanym z zapewnieniem środków finansowych dla Miejscowych Kół PZKO, środków na wydanie polskiej prasy narodowościowej i na działalność niektórych nowopowstałych organizacji polskich. Działo się to przy pomocy ówczesnych posłów polskich w parlamencie, zwłaszcza Władysława Niedoby i

pomocy Polski oraz przychylności niektórych czechosłowackich władz państwowych.

Biuro ZG PZKO w pierwszej kadencji Rady Polaków udostępniło Radzie Polaków lokal z telefonem w Klubie na Bożka oraz dwa etaty - do końca 1990 roku. W tymczasie przewodniczący Rady Polaków czynił starania o przejęcie dotacji przeznaczonej na działalność PZKO dla Rady Polaków, co spowodowało nieporozumienie nie tylko między Radą Polaków i PZKO, ale także w Ministerstwie Kultury CSR.

Biuro ZG starało się pomóc HPC w zapewnianiu środków finansowych na działalność oraz w zapewnieniu lokalu dla redakcji "Naszej Gazetki" i siedziby Rady Naczelnej HPC w świetlicy PZKO MK Park Sikory w Czeskim Cieszynie. Również pomagało zapewnić lokale dla Rady Polaków, TNPC, Macierzy Szkolnej i Filii Urzędu Szkolnego.

Kierownictwo Biura ZG odbyło w 1990 roku 29 zebrań.

Istotną rolę odegrało i dużo wysiłku włożyło Biuro ZG do działalności na rzecz odzyskania majątków byłych organizacji polskich. Ponieważ sprawa ta nie została w omawianym roku zakończona, poświęci się jej więcej uwagi po jej zakończeniu.

DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNO-OŚWIATOWA

Zgodnie z ustaleniami Nadzwyczajnego Zjazdu PZKO w 1990 roku powołano Radę Kultury, Oświaty i Nauki na czele z doc. Danielem Kadłubcem. Opracowano materiał programowy, który zawierał wiele nowych pomysłów i wniosków, dotyczących usprawnienia działalności kulturalno-oświatowej.

W celu wprowadzenia go w życie odbyło się szereg spotkań z przedstawicielami MK PZKO, poszczególnych Sekcji, a także innych organizacji polskich - SMP, THPC, Sceny Polskiej, Głosu

Ludu. Inicjatywa nie przyniosła jednak oczekiwanych efektów.

ŚPIEW I MUZYKA - organ doradczy: ZRZESZENIE ŚPIEWACZO-
MUZYCZNE

Na przełomie lat 1989-1990 doszło do istotnych zmian w ruchu śpiewaczo-muzycznym na Zaolziu. Między innymi przywrócono nazwę "ZRZESZENIE ŚPIEWACZO-MUZYCZNE". Na zebraniu 18 IV 1990 prezesem ZŚM wybrano inż. Alojzego Kaletę i przyjęto nowy program działania. W ramach ZŚM dokonano podziału na Sekcję Chóralną - przewodniczący Alojzy Suchanek, Sekcję Szkolną - przewodniczący Halina Pribula i Sekcję Muzyki Rozrywkowej - przew. Maria Szymanik. W celu podniesienia rangi polskiego śpiewactwa na Zaolziu została opracowana nowa struktura organizacyjna z uwzględnieniem całopañstwowej działalności organizacji polskich i czeskich. Działalność ZŚM obejmuje swym zasięgiem wszystkie ugrupowania muzyczne, niezależnie od przynależności organizacyjnej poszczególnych zespołów. Chodzi więc o chóry i zespoły muzyczne: PZKO-wskie, kościelne, szkolne i inne.

W 1990 roku ZŚM odbyło 22 zebrania, 14 akcji i imprez, 21 lustracji i instruktaży w zespołach, 20 dyrygentów wzięło udział w szkoleniach organizowanych przez ZŚM w 1990 roku i 16 w szkoleniach w Polsce.

Do najważniejszych imprez organizowanych przez ZŚM w 1990 roku należą:

24 III Konkurs chórów z udziałem 23 chórów PZKO

16-17 IX Konkurs chórów w Jihlawie, COLLEGIUM CANTICORUM
zdobyło I miejsce

10 XI Konfrontacje zespołów wokalnych z udziałem 8 zespołów

29 IX Złot Śpiewactwa z udziałem ok. 300 śpiewaków

Udział w Festiwalu PZKO 1990 - 755 śpiewaków z 26 chórów
1 XII Konkurs Pianistyczny im.F.Chopina, udział 40 młodych pianistów
8 XII Festiwal Piosenki Dziecięcej - w finale udział wzięło 32 dzieci.

TEATR - ŻYWE SŁOWO, organ doradczy: SEKCJA KULTURY

TEATRALNEJ

Sekcja działa pod kierownictwem Franciszka Humla. W Sekcji działają trzy komisje: 1/d/s teatru klasycznego, 2/d/s teatru szkolnego, 3/Małe Formy Sceniczne. Zespoły amatorskie MK PZKO odegrały w tym roku 5 jednoaktówek i 3 całowieczorowe sztuki.

Z ważniejszych akcji organizowanych przez Sekcję Kultury Teatralnej:

11 VI Konfrontacje Artystyczne

27-29 X Wycieczka kulturalna z odwiedzinami teatru w Warszawie z udziałem 40 osób.

Komisja d/s teatru szkolnego współorganizowała 7 premier szkolnych zespołów teatralnych i dwie imprezy. Ważniejsze imprezy organizowała Komisja przy współpracy z innymi Komisjami Sekcji Kultury Teatralnej.

Trzecia Komisja - Małe Formy Sceniczne zorganizowała w 1990 roku w dniach ~~XXVII~~ 6-15 VII kurs reżyserów z udziałem 21 osób, jedną imprezę z udziałem 25 osób, 6 zespołów Melpomenek z udziałem 200 widzów.

Najważniejszą imprezą jest coroczny przegląd konkursowy małych form scenicznych "Melpomenki". Teatrzyk im.mjr.Szmauza zyskał I miejsce w Okręgowym Przeglądzie MFS w Wałaskim Międzyrzeczu. Pocieszającym faktem w działalności amatorskiego ruchu teatralnego jest wzrastające zainteresowanie przez młodzież no-

wymi formami scenicznymi.

TANIEC - organ doradczy: SEKCJA RUCHU TANECZNEGO

ZG PZKO uświadamia sobie w pełni ważne znaczenie ruchu tanecznego i poświęca mu należyta uwagę.

Organem pomocniczym jest Sekcja Ruchu Tanecznego, której członkami są kierownicy tanecznych zespołów PZKO-wskich i szkolenych. Sekcja odbyła w 1990 roku 3 zebrania, urządziła dwie imprezy, 5 wyjazdów zespołów tanecznych, 52 osób wzięło udział w kursach organizowanych w Polsce.

Do najważniejszych imprez na tym polu zaliczyć trzeba:

11 III Koncert Folklorystyczny "Cud zdarza się tylko raz" z udziałem 7 zespołów

Festiwal PZKO 1990 - udział 241 tańcerzy z zespołów MK PZKO

Święto Gorolski - udział ZPiT "OLZA", ZR "Błędowice", "Górole", "Łączka", "Nowina"

Tydzień Kultury Beskidzkiej - udział "Górole", "Sibica", "Oldrzychowice", "Błędowice".

W ramach MK PZKO pracowało systematycznie 6 zespołów:

Zespół Regionalny "Błędowice", ZR "Lysznica", ZT "Suszanie", ZR "Oldrzychowice", ZT "Bystrzyca", ZT "Sibica". Oprócz nich w kilkunastu MK działają zespoły zanechane dorywczo.

ZESPOŁY ARTYSTYCZNE ZG PZKO

ZG PZKO opiekowało się bezpośrednio następującymi chórami:

Chór Nauczycieli Polskich (ChNP), dyrygent Alojzy Suchanek, liczył 43 członków, odbył 43 prób, wystąpił 18 razy, w tym raz w Polsce.

Chór Męski ZG PZKO "HASŁO" Orłowa, dyrygent inż. Władysław Russek, liczył 23 członków, odbył 43 prób, wystąpił 18 razy w kraju.

Młodzieżowy Chór Mieszany ZG PZKO "COLLEGIUM CANTICORUM", dyrygent Leszek Kalina, liczy 50 członków, odbył 43 prób, miał 16 występów, w tym 4 w Polsce.

Zespół Pieśni i Tańca ZG PZKO "OLZA", kierownik artystyczny Oto Jaworek, kierownik organizacyjny Danuta Jyworek, kierownik kapeli Henryk Chmiel, liczba członków 40, odbył 110 prób, 17 występów, w tym 2 zagranicą.

Zespół Pieśni i Tańca ZG PZKO "GÓRNIK", kierownik artystyczny Jadwiga Palowska, od września Maria Bėhan, kierownik organizacyjny Stanisław Folwarczny, od września Marcin Pisula, kierownik kapeli Otylia Otėpkowa, liczy 28 członków, 100 prób, 7 występów (jeden w Polsce).

Dziecięcy Zespół Rytmiki i Baletu ZG PZKO "RYTMIKA", prowadzenie Halina Malinowa, akompaniament Tadeusz Przyhoda, 96 członków, 80 prób, 9 występów.

TWÓRCZOŚĆ ARTYSTYCZNA - organ doradczy: SEKCJA
LITERACKO-ARTYSTYCZNA

W ramach SLA działają 4 piony:

- 1/ Pion literacki - przewodniczący Kazimierz Jaworski, 30 członków, 1 impreza, 1 konkurs, 2 spotkania literackie (jedno w Polsce)
- 2/ Pion Plastyczny - przewodniczący inż. Bronisław Firla, 27 członków, 1 plener u nas z udziałem 8 osób, 1 plener w Polsce, dwie osoby z Zaolzia, dwie zbiorowe wystawy u nas, dwie indywidualne wystawy w Polsce.
- 3/ Pion Fotograficzny, przewodniczący Adam Szop, 14 członków, 1 plener fotograficzny w Koszarzyskach z udziałem 4 członków SLA i 8 fotografików z Polski
- 4/ Pion Muzyczny, przewodniczący Leszek Kalina, 8 członków, bez akcji i imprez.

DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWA

Dla szerokiej bazy członkowskiej organizowano prelekcje, seminaria, konkursy, przy czym najważniejszą kwestią była sprawa dotarcia do młodego pokolenia, Zorganizowano 173 prelekcji dla 7.154 uczestników i 14 projekcji filmowych dla 890 widzów.

Ważną rolę w działalności oświatowej odgrywają poszczególne Sekcje i Kluby ZG PZKO.

SEKCJA CZYTELNICZO-BIBLIOTEKARSKA

Przewodnicząca mgr Helena Legowicz. Sekcja liczyła 19 członków, odbyła trzy zebrania, 1 impreza, 4 wystawy i sprzedaż książek, 1 konkurs czytelniczy dla szkół średnich.

SEKCJA ZESPOŁÓW KOBIET

Przewodnicząca dr Henryka Żabińska. Sekcja liczyła 15 członkiń, odbyła 8 zebrań, dwa szkolenia, dwie imprezy, jedną wystawę i trzy wycieczki. Sekcja nadal należy do najbardziej aktywnych Sekcji Związkowych.

SEKCJA d/s WSPÓŁPRACY ze SZKOŁĄ

Przewodnicząca Zofia Matyska. Głównym zadaniem Sekcji w nowych warunkach to stała współpraca z placówkami szkolnymi, TNPC i HPC, Macierzą Szkolną i nauczycielami w celu koordynacji działań na rzecz polskiego szkolnictwa oraz pomoc przy organizowaniu przez ZG PZKO imprez dla dzieci i młodzieży.

Sekcja współorganizowała 3 ośrodki kolonii dla 237 uczniów, 4 kursy dla 62 uczestników.

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA ZG PZKO

W 1990 roku ZG PZKO był wydawcą lub współwydawcą pozycji: "Ojcowski Dom" - praca zbiorowa SF, nakład 1000 egz.
"Granice" K.Jaworskiego, SLA, nakład 500 egz.

"Kolędowanie" - Władysław Młynek, SF, nakład 100 egz.

"Śpiewnik" - W.Winkler, SF, nakład 100 egz.

"Kalendarz Śląski", nakład 2.500 egz.

Działalność Sekcji Wydawniczej nie przejawiała większej aktywności.

DZIAŁALNOŚĆ KLUBOWA

W 1990 roku w ramach Wydziału Kultury, Oświaty i Nauki pracowały 4 kluby:

Klub Nauczycieli Emerytów (KNE), przewodniczący dr Józef Macura, 180 członków, 13 zebrań zarządowych i 3 zebrania członkowskie, dwie wycieczki.

Klub Medyków (KM), przewodniczący MUDr Bogusław Chwajol, 8 członków, 9 spotkań i seminarium.

Klub Kombatantów (KK), przewodniczący inż.arch.Bronisław Firla, 99 członków, 3 spotkania Klubu.

Klub Twórców Ludowych (KTL), przewodniczący Paweł Kufa, 17 członków, 4 zebrania, jeden plener, wystawy: 3 indywidualne i 4 zbiorowe.

DZIAŁALNOŚĆ POPULARNO-NAUKOWA - organ doradczy: SEKCJA FOLKLORYSTYCZNA, SEKCJA HISTORII REGIONU

SEKCJA FOLKLORYSTYCZNA

Przewodniczący doc.dr Daniel Kadłubiec. Liczyła 20 członków, urządziła 11 zebrań, 7 imprez, wydała 1 Zeszyt Ludoznawczy, jeden Biuletyn Ludoznawczy i jeden śpiewnik. Imprezy:

- Koncert Folklorystyczny "Cud zdarza się tylko raz", udział St.Hadyna, W.Niedoba, 8 zespołów+ soliści, widzów 960.
- Dziecięcy Przegląd Pieśni Ludowej, 123 uczestników.
- "Maj nad Olzą" - poezja A.Kupiec, 80 uczestników.

- Wiosenne Seminarium, udział 30 osób
- "Dzień Zaolzia" w Wiśle
- "Dni Folkloru" - seminarium i koncert "Płyniesz Olzo",
udział 400 osób
- "Spotkanie z Folklorem", udział 50 osób

SEKCJA HISTORII REGIONU

Przewodniczący Otokar Matuszek, Sekcja liczyła 28 członków, odbyła 9 zebrań, 2 seminaria, wystawa "W hołdzie ofiarom Katynia", 4 spotkania tematyczne, 1 konkurs, wydała materiały pomocnicze. Imprezy:

- Cztery spotkania tematyczne z udziałem 124 osób
- Seminarium nt "Ofiary Katynia", udział 70 osób
- Seminarium nt "70 rocznica wydarzeń w latach 1919-1920 na Śląsku Cieszyńskim", udział 60 osób.
- Konkurs na wspomnienia absolwentów gimnazjum polskiego.

TEATR LALEK "BAJKA"

W kierownictwie, składzie personalnym i organizacji czynności dochodzi do poważnych zmian. W czerwcu 1990 odchodzi dotychczasowy kierownik i reżyser teatru Paweł Żywczok. Jego obowiązki przejął inż. Franciszek Humel, dotychczasowy kierownik techniczny zespołu. We wrześniu na długotrwały urlop mścieryński odchodzi aktorka Jadwiga Brzuchańska.

TL "BAJKA" z pogarszającymi się warunkami pracy - malejąca liczba abonentów, rosnące ceny materiałów potrzebnych do wyposażenia przedstawień i zespołu, obcinanie dotacji państwowych - postanawia walczyć przez przygotowanie dwu rodzajów przedstawień: kameralnych i bogatszych w treści.

W 1990 roku TL "BAJKA" wystawił trzy premiery:
20 III "Lalkarz i Lalki", 58 przedstawień, 3.898 widzów, docho-

dy ogółem 13.017 Kcs.

4 IX "Gdzie jest A", 61 przedstawień, 5.642 widzów, dochody ogółem 28.510 Kcs.

30 XI "Pójmy chłopcy do tej szopy", 60 przedstawień, 4.648 widzów, dochody ogółem 24.765 Kcs.

WYDZIAŁ ADMINISTRACYJNO-ORGANIZACYJNY ZG PZKO

Zadaniem Wydziału Administracyjno-organizacyjnego były przede wszystkim sprawy związane z bazą członkowską, opiekuje się Sekcją Akademicką "JEDNOŚĆ", Sekcją Sportu i Turystyki, Klubem Seniorów.

Sekcja Młodzieży Związkowej po założeniu Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej i przejściu ~~na~~ jej ~~szeregów~~ członków do działalności SMP oraz po rezygnacji z funkcji jej przewodniczącego W.Smugały, została w marcu 1990 rozwiązana. Opiekę nad działalnością młodzieży związkowej przejął instruktor Biura ZG PZKO.

BAZA CZŁONKOWSKA

Stan członków PZKO w dniu 1 III 1990: powiat Karwina 12.531, powiat Frydek-Mistek 10.539, razem 23.670 członków. Przybyło 339, ubyło 498 członków.

Rozprowadzono 21.779 sztuk znaczków członkowskich.

Na przełomie lat 1990-1991 odbyło się 93 Walnych Zebrań Miejscowych Kół PZKO.

ODZNACZENIA

W 1990 roku udzielono odznaczeń związkowych:

"Za Zadługi": brązowe 37, srebrne 21, złote 32;

"Zasłużony dla Związku": II stopnia 19, I stopnia 1;

Wpisy do "Złotej Księgi": 10.

Kilkanaście członków PZKO otrzymało pozazwiązkowe odzna-

czeń krajowych i zagranicznych *instytucji*.

SEKCJA MŁODZIEŻY ZWIĄZKOWEJ

Sekcja starała się współpracować z Stowarzyszeniem Młodzieży Polskiej, co się jej w niektórych wypadkach udawało. Zorganizowała następujące imprezy:

- Zimowy Rajd Turystyczny Kamienite, udział 80 uczestników
- Namiotowy Rajd Filipka, udział 60 osób
- Letni Rajd Kozubowa, udział 60 osób
- Kluboturniej, udział 70 osób
- Sparring Party - minipiłka nożna, udział 11 drużyn
- Internatowy kurs wodzireja, udział 24 uczestników
- Dwudniowe szkolenie z udziałem 15 uczestników.

SEKCJA AKADEMICKA "JEDNOŚĆ"

Przewodniczącym Sekcji był Bogdan Farnik. Czynne ośrodki SAJ-u: Ostrawa, Brno, Żylina, Ołomuniec, Filia UŚ Cieszyn.

Imprezy centralne:

- MILK CUP Turniej Koszykówki z udziałem 5 drużyn
- BUDYŃ-CUP Turniej siatkówki z udziałem 5 drużyn
- BAŁ "AKADEMIK" z udziałem 420 osób w PIAŚCIE w Czeskim Cieszynie.

SEKCJA SPORTU I TURYSTYKI

Sekcji przewodniczył inż. Jan Cymorek, liczyła 14 członków. Sekcja rozwijała ożywioną działalność. Zorganizowała lub współorganizowała kilkanaście mistrzostw PZKO, szkół polskich i innych imprez sportowych. Były to:

- Szachy błyskawiczne, 26 zawodników
- Tenis stołowy, 13 drużyn i 42 zawodników
- Kometka, 14 drużyn

- Siatkówka, 3 turnieje, 7 drużyn
- Lekka atletyka, 60 zawodników
- Lekka atletyka polskich szkół podstawowych, 459 zawodników
- Lekka atletyka weterani, 8 zawodników
- Piłka nożna, 6 drużyn
- Minipiłka, 11 drużyn
- Tenis ziemny, 10 zawodników
- Strzelectwo, 16 zawodników
- Ringo, 10 drużyn i ogółem 64 zawodników
- Bieg na przełaj - Memoriał Wandy Delong, 52 zawodników
- Bieg o gliniany dzbanek ZG PZKO w ramach Święta Gorolskiego, 48 zawodników.

Z zagranicznych wojaży to udział w "Biegu Piastów"; brązowy medal z Polonijnych Mistrzostw Świata w piłce nożnej w Stalowej Woli; udział w Światowym Turnieju Polonijnym w Tenisie Ziemnym SOPOT; w Mistrzostwach Polski w RINGO.

WYDZIAŁ EKONOMICZNO-GOSPODARCZY

W roku 1990 zaczęto boleśnie odczuwać pierwsze zmiany w polityce rządowej co do finansowania poczynąń mniejszości narodowych w państwie. Wnioski wypływające z nowej sytuacji były jasne: należało szukać środków materialnych w coraz większej mierze w własnych działaniach.

Osiągnięte dochody za rok 1990 i ich źródła przedstawiały się następująco:

Dochody razem wynosiły 8,142 tys.Kcs, w tym 6,763 tys. z budżetu państwa (na Głos Ludu 2.800 tys., ZWROT 660 tys., "BAJKA" 315 tys., działalność kulturalno-oświatowa 2.718 tys.), 1.115 tys.Kcs z własnej działalności (ZWROT 186 tys., "BAZKA" 66 tys., zespoły "GÓRNIK", "OLZA" 8 tys., działalność kulturalno-oświatowa 347 tys., działalność gospodarcza 508 tys.Kcs).

Wydatków ogółem za cały rok było 7.328 tys.Kcs, z tego TL "BAJKA" 48 tys., ZWROT 678 tys., Głos Ludu 2.800 tys., działalność ekonomiczno-gospodarcza 2.910 tys.Kcs.

Budżet roku 1990 został zrealizowany z nadwyżką 814 tys.Kcs. Suma ta obejmuje m.in. niewykorzystane środki zaplanowane na działalność kulturalno-oświatową. Kwotę powyższą za zgodą Ministerstwa Finansów i Ministerstwa Kultury wykorzystano w następnym roku. Nadwyżka została osiągnięta przez realizację wyższych dochodów (o 321 tys.) i niższych wydatków (o 493 tys. Kcs). Wyższe dochody to przede wszystkim efekt wykorzystania 6ś-rodka w Koszarzyskach do zorganizowania wczasów dla firmy TUR-SPED. Niższe koszty uzyskano przez niewyczerpanie środków płacowych, wydatków administracyjno-gospodarczych, wydatków na Festiwal PZKO i niewykorzystanie części planowanych wydatków na działalność kulturalno-oświatową.

x x x

Niezmiernie ważny rok dla PZKO - 1990 - zakończył się w końcu pomyślnie zarówno pod względem przystosowania się do nowych warunków działania, jak również pod względem gospodarczym. Otwierały się perspektywy czasów trudnych, ale dla Związku rokujących potrzebę wykonywania jego doniosłej roli.